

GÖRSEL SUNU UYGULAMALARINA İLİŞKİN TUTUMUN İNCELENMESİ*

Hatice KADIOĞLU ATEŞ**

ÖZ

Bu araştırmada, ilkokul dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinde projeye dayalı öğrenme yönteminin kullanımının öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutumuna etkisi saptanmaktadır. Araştırma; İstanbul ili, Esenler İlçesi Engin Can Güre İlkokulunda öğrenim gören kırk dördü deney, kırk dördü kontrol grubunda olmak üzere toplam seksen sekiz dördüncü sınıf öğrencisi ile 2006-2007 eğitim-öğretim yılı ikinci dönem süresince gerçekleştirilmiştir. Deney grubunda sosyal bilgiler dersi, projeye dayalı öğrenme yöntemiyle işlenirken kontrol grubunda geleneksel öğretimle işlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak görsel sunu uygulamalarına yönelik tutumu ölçmek amacıyla Görsel Sunu Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Bu araştırma, yarı deneme modellerinden eşitlenmemiş kontrol gruplu modele göre desenlenmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS 12.0 paket programı kullanılarak veriler üzerinde ki kare ve t testi yapılmış, tek yönlü 0.05 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır. Araştırma sonucunda ilkokul dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “İnsanlar ve Yönetim” ile “Uzaktaki Arkadaşlarım” ünitelerinde projeye dayalı öğrenme yönteminin kullanımının öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutumunu olumlu yönde artırdığı saptanmıştır. Ancak projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi cinsiyete, sahip olunan kardeş sayısına, anne ya da baba eğitim durumuna göre farklılaşmamaktadır.

Anahtar kelimeler: Projeye Dayalı Öğrenme Yöntemi, Görsel Sunu Uygulamaları, Tutum, Sosyal Bilimler Dersi, İlkokul.

INVESTIGATION OF VISUAL PRESENTATION PRACTICES ATTITUDE

ABSTRACT

In this research, the effect of Project-based learning approach at the fourth class social science on the attitude of visual presentation practices and is searched. The research is done fourth year pupils in the primary school at 2006-2007 academic year with 44 pupils from 4-B as experimental group and 44 pupils from 4-A as control group from Engin Can Primary School in Istanbul, Esenler. While the experimental group courses were taught by Project-based learning approach, the control group courses were taught by the traditional teaching method. In the research, “Visual Presentation Attitude Scales” for the pupils’ visual presentation practices attitude was used to gather data. Also “Personel Knowledge Form” is used to know pupils’ sexuality, mother-father education level, number of brother and sister. This research was formed as non equalized control model from semi-experimental models. Chi-square, frequency and t-test were applied on data, and they were analyzed by using SPSS 12.0. Research finding is that There is a meaningful difference for visual presentation attitude in favour of the experiment group between the experimental group whom were taught by Project-based learning and the control group whom were taught by the traditional teaching method. Also the effect of Project-based learning on visual presentation practice attitude is not differentiated by sexuality, by the number of brother and sister, by the level of mother education or by the level of father education.

Keywords: Project-Based Learning Approach, Visual Presentation Practices, Attitude, Social Science, Primary School.

* Makale, yazarın yüksek lisans tezinin bir bölümünden türetilmiştir.

** Yardımcı Doçent Doktor, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Üstün Zekalılar Öğretmenliği Anabilim Dalı, hatice.kadiogluates@izu.edu.tr

GİRİŞ

Öğrenme-öğretme sürecinde bireyi, öğretmenden bilgileri alan pasif bir alıcı konumundan, araştıran, inceleyen ve bilgiye ulaşan ve bu bilgileri anlamlandıran öğrenenler haline getirmek çağdaş eğitim anlayışının temelini oluşturmaktadır. Projeye dayalı öğrenme, öğrencinin, öğrenme-öğretme sürecinde pasif bir alıcı konumundan, araştıran, inceleyen, bilgiye ulaşan ve elde ettiği bilgileri kullanarak anlamlı bütünler haline getirip bu bilgilerle problem çözmesini amaçlayan bir öğrenme yaklaşımıdır (Yıldız, 2004). Bu bağlamda sosyal bilgiler dersi ünitelerinin projeye dayalı öğrenme ile işlenmesi çağdaş eğitim anlayışının amaçlarına ulaşma yolunda büyük bir adım atılmasına olanak sağlayacaktır. Projeye Dayalı Öğrenme, tasarı geliştirmeye, hayal etmeye, planlamaya, kurgulamaya dayalı bir öğrenme yaklaşımı olup öğrenciyi merkeze alan ve gerçek yaşam durumlarını sınıf ortamına taşıyarak onları projeler çerçevesinde çalıştıran, bunu yaparken de disiplinler arası ilişki kuran bir anlayıştır (Vural, 2004). Projeye dayalı öğrenme, öğrenciyi öğrenme-öğretme sürecinin merkezine alan, gerçek yaşamın konularına ve uygulamalarına yer veren bir öğrenme yaklaşımıdır (Demirel, 2005). Günümüz çocuklarının bir yandan yaşadığımız çağın güçlükleriyle bireysel olarak başa çıkmaları, diğer yandan toplumda akılcı bireyler bulunması isteniyorsa verilen eğitimle çocuklardaki kendine güven, sorumluluk alma, yaratıcılık, eleştirel düşünme, sosyal çevreyle uyumlu ilişkiler kurabilme, vatandaşlık bilincini geliştirme gibi özellikleri geliştirebilmeleri sağlanmalıdır. Sosyal bilgiler dersinde kazandırılmak istenilen hedefler salt bilgi aktarımı ile kazandırılmaz. Geleneksel öğretim bilgi aktarımına dayanır ve öğrenenlerin bu bilgileri ezberleyip istenildiğinde aynen tekrar edilmesi durumunda başarılı kabul edilir. Oysa, dersin amacı sadece bilgi boyutunda değil kavrama, analiz, sentez, değerlendirme aşamalarında öğrenme sağlamaktır. Ayrıca problem çözebilen, alternatifler üreten, öğrenmeyi öğrenen bireyler geleneksel öğretimle yetiştirilemez. Bu nedenle sosyal bilgiler dersinde geleneksel yöntem yanında alternatif yöntemler de kullanılmalıdır. Projeye dayalı öğrenme yöntemi sosyal bilgiler dersinde amaçlanan bilgi ve becerilerin kazandırılmasında kullanılacak uygun yöntemlerden biridir.

Görsel sunu; çizimler, sesler, resimler, hareketler, grafikler, fotoğraflar, kuklalar, elektronik metinler, videolar vb. bir dizi araçları kullanarak anlam kurmak ve kurulan anlamı paylaşmaktır. Öğrencilerde görsel sunu becerileri belirli prensipleri izleyerek geliştirilebilir. Çocuklara günlük olarak sunu yapma fırsatları sağlanmalıdır. Anlatım süreci içerisinde öğrencilere not tutma, soru sorma gibi fırsatlar verilmelidir (Akyol, 2013). Görsel sunu uygulamaları, öğrencilerin projeye dayalı öğrenme yöntemiyle hazırladıkları konularını sınıf huzurunda bazı görsel materyallerle destekleyerek aktarma kabiliyetleridir.

Gerçekten etkili olabilmesi için bir etkinliğin dinleyicinin görmesini, işitmesini, sunumcu ve sunum materyali ile etkileşim içinde olmasını sağlamak gerekir (Bradbury, 2006). Sunum esnasında dinleyiciye ilgi odağı olunmalıdır. Dikkat çekici ve hatırlanmaya değer olunmalıdır. Mesajı daha iyi bir biçime sokmak için fiziksel özellikler kullanılmalıdır. Gerekli olan yerde kanıt gösterilmelidir. Sesi etkin kullanılmalı ve ses çeşitliliği, hız ve vurgunun sunuş gücünü artıracak unutulmamalıdır. Belirli bir plan kullanılırsa, izlenen yolu belirtmek, özetleme, ileriye bakmak, söylenenlerin konu bağlamı içinde kalmasını ve bir sonraki konuya geçişi sağlamak için yeniden gösterilebilir ve kullanılabilir. Sunu sırasında gereksiz sözcük kullanılmamalıdır. Belirsiz ve takdir etme sözcüklerinden kaçınılmalıdır. Yersiz tutarsız tahminlere yer verilmemelidir. Doğruluğundan tam olarak emin olunmayan konularda asla tahminde bulunulmamalıdır (Forsyth, 1999).

Bu araştırmanın genel amacı; ilkökul dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “İnsanlar ve Yönetim” ile “Uzaktaki Arkadaşlarım” ünitelerinde projeye dayalı öğrenme yöntemi kullanımının öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumuna etkisini saptamaktır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara cevap aranacaktır:

1. İlkokul dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “İnsanlar ve Yönetim” ile “Uzaktaki Arkadaşlarım” ünitelerinde projeye dayalı öğrenme yönteminin kullanılması öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutumunu etkiler mi?
2. Projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
3. Projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi sahip olunan kardeş sayısına göre farklılaşmakta mıdır?
4. Projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi anne eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
5. Projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi baba eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır Yarı-deneme modellerinden, eşitlenmemiş kontrol gruplu model kullanılmıştır. Modelde yansız atama yoluyla oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney, öteki kontrol grubu olarak kullanılır (Karasar, 2003). Çalışmada, deney grubunda görsel yöntem kontrol grubunda ise öğretmen merkezli yöntem kullanılmıştır. Bu çalışmada yarı deneysel desen kullanılmasının nedeni ise görsel sunu tekniğinin etkililiğinin ortaya konulmak istenmesidir. Araştırmacının sınıf öğretmeni olarak görev yaptığı şube deney grubu olarak atanırken dördüncü sınıf zümreleri arasında gönüllülük esasına göre rastgele seçilen bir şube de kontrol grubu olarak atanmıştır.

Araştırmanın Yürütüldüğü Grup

Araştırma; İstanbul İli, Esenler İlçesi, Engin Can Güre ilkökulu dördüncü sınıf A ve B şubeleri üzerinde yapılmıştır. Bu okul araştırmacı öğretmenin görev yaptığı yer olması, dolayısıyla öğrencilere ulaşılabilirliğin kolaylığı ve uygulamanın rahat yapılabilmesi nedeniyle tercih edilmiştir. A şubesi, kontrol grubu; B grubu deney grubudur. A şubesi ve B şubesinde kırk dörder öğrenci bulunmaktadır. A şubesinde on yedi kız yirmi yedi erkek, B şubesinde on beş kız yirmi dokuz erkek öğrenci bulunmaktadır. Araştırmanın evreni ilgili okulun dördüncü sınıfına devam eden 214 öğrencidir.

Verilerin Toplanması

Veri Araçlarının Hazırlanması

Bu çalışmada veri toplamak amacıyla Görsel Sunu Tutum Ölçeği veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Görsel sunu uygulamalarına ilişkin öğrenci tutumlarını ölçmek amacıyla Görsel Sunu Tutum Ölçeği araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Alanda uzman kişilerin görüşleri alınmış, görsel sunu ile ilgili ölçekler incelenmiş, ilgili literatür taranarak öğrenci

tutumlarını ölçeceği düşünülen en uygun maddeleri kapsayan ölçek hazırlanmıştır. Çalışmalar sonucunda 34 maddelik ölçme aracı hazırlanmıştır. Maddelerle ilgili cevaplar dörtlü likert tipi hazırlanan cevap anahtarına işaretlenmiştir. Hazırlanan 34 maddelik ölçek geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin yapılması için ilkokul dördüncü sınıfa devam eden 214 öğrenci üzerinde uygulanmıştır.

Görsel Sunu Tutum Ölçeği

Bu ölçek, ilkokul öğrencilerinin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutumu ölçmek amacıyla araştırmacı öğretmen tarafından geliştirilmiştir. Ölçme aracı oluşturulurken Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesinde görevli, alanda uzman altı öğretim üyesinin görüşleri alınarak, araştırmacı tarafından 34 maddelik ölçme aracı hazırlanmıştır. Maddelerle ilgili cevaplar dörtlü likert tipi hazırlanan cevap anahtarına işaretlenmiştir. Hazırlanan 34 maddelik ölçek Geçerlik ve Güvenirlik analizlerinin yapılması amacıyla ilkokul dördüncü ve beşinci sınıfa devam eden 218 öğrenci üzerinde uygulanmıştır.

Geçerlik Çalışması

Ölçme aracının geçerlik analizi için Faktör analizi tekniği kullanılmıştır. Faktör analizi yapmadan önce ise çalışma grubunun sayısının faktör analizi yapılamaya uygun olup olmadığını anlamak amacıyla Kaiser–Meyer–Olkin testi, ölçme aracının faktör yapılarına ayrışıp ayrışmayacağını anlamak amacıyla da Bartlett’s testi yapılmıştır. Analiz sonucu Kaiser–Meyer–Olkin değeri .897 olarak tespit edilmiş olup alt sınır olan .50’den büyük olması nedeniyle grubunun sayısının faktör analizi yapılmaya uygun olduğu tespit edilmiştir. Bartlett’s testi sonucunun ileri düzeyde anlamlı ($p < 0.001$) olması nedeniyle de ölçme aracının faktör yapılarına ayrılabilmesi kabul edilmiştir.

Araştırma grubunun uygun büyüklükte olduğu ve ölçme aracının yapısının faktörlere ayrılabilmesi tespit edildikten sonra faktör analizine geçilmiştir. Faktör analizinde Eigen değeri “1” olarak kabul edilmiştir. Bu doğrultuda yapılan analiz sonucu, ölçekte Eigen değeri “1” in üzerinde 8 faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Değerler Tablo 1.’de yer almaktadır.

Tablo 1. Görsel Sunum Tutum Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

Faktörler	Öz-değer	Açıklanan Varyans Yüzdesi	Toplam Varyans Yüzdesi
1	9.704	28.542	28.542
2	1.896	5.577	34.119
3	1.581	4.649	38.768
4	1.512	4.446	43.214
5	1.285	3.778	46.993
6	1.136	3.341	50.333
7	1.021	3.003	53.337
8	1.008	2.965	56.301

Tablo 1.’de görüldüğü gibi, birinci faktörün öz değeri 9.704, açıkladığı varyans yüzdesi 28.542 çıkmıştır. Sekiz faktörün açıkladığı toplam varyans yüzdesi ise 56.301 olarak tespit edilmiştir. Maddelerin faktör yükleri incelendiğinde, 4., 22., 26. ve 30. maddeler dışındaki tüm maddelerin birinci faktörle .30 üzerinde yük değere sahip olduğu

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 54

Mart - Nisan 2016

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

görülmektedir. 1., 2., 3., 5., 6., 9., 12., 14., 17., 18., 23., 27., 29., 31. ve 33. maddeler sadece 1. faktörle 30 üzerinde yük değere sahipken 7., 8., 10., 11., 13., 15., 16., 19., 20., 21., 24., 25., 28., 32. ve 34. maddeler ise aynı zamanda diğer faktörlerle .30 üzerinde yük değere sahiptir (Tablo 2.). Hem birinci faktörün 28.542 gibi yüksek değerde varyans açıklaması hem de dört madde dışında tüm maddelerin birinci faktörle yük değere sahip olması ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olabileceğini göstermektedir.

Tablo 2.Görsel Sunu Tutum Ölçeği Maddeleri Faktör Yükleri

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ
Sayı: 54 Mart - Nisan 2016
Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN
<http://www.akademikbakis.org>

Maddeler	Faktörler							
	1	2	3	4	5	6	7	8
No								
27	Arkadaşlarımın beni dinlemesi hoşuma gider.	.727						
33	Sunum esnasında ses tonumu kullanırım.	.725						
6	Sunumla ilgili daha çok bilgi sahibi olmak isterim.	.715						
29	Sunum esnasında kullanacağım materyalleri hazırlamak çok zevkli.	.714						
2	Derslerde sunumlardan yararlanılmalıdır.	.680						
17	Sunumla ilgili bir yazı gördüğümde onu okumak isterim.	.671						
9	Sunum yapıldığında derse olan ilgim artar.	.652						
18	Sunum mutluluk verici bir olaydır.	.650						
5	Sunum yapmak derslerimdeki başarıyı artırır.	.642						
1	Her derste sunum yapmak isterim.	.610						
23	İlerde insanların karşısında konuşabileceğim bir meslek seçmek isterim.	.604						
3	Sunum yapılan dersler ilgimi çeker.	.590						
34	Sunum esnasında arkadaşlarımın ilgisini çekerim.	.590				.380		
12	Sunum yaptığımızda gereğinden fazla zaman harcıyoruz.	.590						
10	Sunum yaptıkça kendime daha çok güveniyorum.	.588					.302	
19	Sunum yapılması dinleyen öğrencilere bir şey kazandırmaz.	.551				.324		
25	Sunum esnasında beni dinleyen arkadaşlarıma soru sormak çok zevkli.	.532		.310				
14	Sunum dinlerken saatlerim sıkılmadan geçiyor.	.530						
15	Arkadaşlarımın yaptığı sunumu seyretmek çok eğlenceli.	.515						-.384
11	Arkadaşlarımın sunum yapması beni sıkır.	.504	-.397					
16	Sunum yapmak öğrencileri tembelleğe iter.	.502	-.366			.330		
8	Sunum yapmak arkadaşlarımla iletişim kurmamı kolaylaştırır.	.499		.337				
7	Sunum yapmak eğlencelidir.	.483		.396	.310			
31	Sunum esnasında beden dilimi kullanırım.	.438						
24	Sunum yaparken arkadaşlarımın bana bakması beni rahatsız eder.	.426	-.372	.321				
20	Sunum esnasında sadece sunum yapan kişi o konuyu anlar.	-.391	.437					
22	Sunum esnasında süremi aşma korkusu beni rahatsız eder.		.415	-.322	.327			
32	Sunum esnasında dilbilgisi hataları yapmam.	.343	.407			.322		
21	Sunum yapmak iletişimimizi geliştirmemizi sağlar.	.373		.311	-.553			
30	Sunum yapılmayan derslerde zaman geçmek bilmiyor.		.321		.458		.454	

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ
Sayı: 54 Mart - Nisan 2016
Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN
<http://www.akademikbakis.org>

28	Sunum esnasında arkadaşlarımın soru sorması beni rahatsız eder.	.321	.343	-.417		
4	Sunum yapmak yerine dersi öğretmenin anlatmasını isterim.		-.345		-.529	
26	Sunum yaparken arkadaşlarımın konuşması beni rahatsız eder.		.415			.667 .314
13	Sunum yapmayı sevenler özgüveni yüksek kişilerdir.	.483				-.513

Yapılan korelasyon analizi sonucu 1., 2., 3., 5., 6., 9., 12., 14., 17., 18., 23., 27., 29., 31. ve 33. maddelerin kendi arasında yüksek derecede pozitif korelasyon gösterdiği, 4., 7., 8., 10., 11., 13., 15., 16., 19., 20., 21., 22., 24., 25., 26., 28., 30., 32. ve 34. maddelerin ise kendi aralarında ve diğer maddelerle düşük korelasyona sahip olduğu görülmektedir.

Güvenirlilik Çalışması

Ölçme aracının Cronbach Alfa katsayısı .64 olarak tespit edilmiştir. Bu değer ölçek maddeleri arasındaki tutarlılığın düşük olduğunu, yani maddelerin aynı özelliği yoklayan maddelerden oluşmayabileceğini göstermektedir. İç tutarlılık katsayılarının belirlenmesinden sonra ikinci aşama olarak madde analizi işlemleri gerçekleştirilmiştir. Ölçme aracının maddelerine ilişkin madde analizi sonuçları Tablo 3.'te sunulmuştur.

Tablo 3. Görsel Sunu Tutum Ölçeğine İlişkin Madde Analizi Sonuçları

Madde	N	Madde- Toplam	p	Madde- Kalan	p	Madde- Ayırt- edicilik	p
1	214	.473	.000	.403	.000	6.193	.000
2	214	.507	.000	.452	.000	5.453	.000
3	214	.566	.000	.504	.000	7.813	.000
4	214	.023	.737	-.076	.266	1.186	.238
5	214	.618	.000	.564	.000	8.188	.000
6	214	.612	.000	.560	.000	7.901	.000
7	214	.257	.000	.170	.015	1.666	.072
8	214	.219	.000	.146	.015	1.622	.068
9	214	.556	.000	.497	.000	7.764	.000
10	214	.275	.000	.216	.000	1.582	.083
11	214	-.161	.018	-.243	.000	1.431	.155
12	214	.380	.000	.361	.000	2.986	.003
13	214	.255	.000	.180	.009	1.724	.052
14	214	.460	.000	.390	.000	6.145	.000
15	214	.230	.000	.203	.000	1.120	.112
16	214	-.174	.010	-.257	.000	1.697	.092
17	214	.544	.000	.483	.000	7.313	.000
18	214	.599	.000	.532	.000	9.431	.000
19	214	-.285	.000	-.364	.000	3.071	.000
20	214	-.053	.440	-.158	.020	.294	.769
21	214	.190	.008	.167	.025	1.326	.186
22	214	.154	.023	.051	.451	1.472	.144
23	214	.566	.000	.501	.000	7.384	.000
24	214	-.094	.169	-.193	.004	.778	.438
25	214	.225	.000	.196	.004	1.657	.063
26	214	.311	.000	.204	.002	1.849	.055
27	214	.561	.000	.509	.000	6.302	.000
28	214	-.077	.258	-.171	.012	1.765	.080
29	214	.613	.000	.552	.000	9.676	.000

30	214	.089	.191	.002	.979	.076	.940
31	214	.455	.000	.371	.000	7.602	.000
32	214	.268	.000	.190	.009	1.804	.061
33	214	.632	.000	.574	.000	8.931	.000
34	214	.300	.000	.250	.000	1.689	.079

Tablo 3. incelendiğinde madde toplam analizi, madde kalan analizi ve madde ayırtedicilik analizlerinde, 1., 2., 3., 5., 6., 9., 12., 14., 17., 18., 23., 27., 29., 31., ve 33. maddelerin her üç analizde de anlamlı düzeyde değerlere sahip olduğu görülmektedir. Bu da bu maddelerin ölçeğin bütünü ile tutarlı olduğunu göstermektedir. 4., 7., 8., 10., 11., 13., 15., 16., 19., 20., 21., 22., 24., 25., 26., 28., 30., 32. ve 34. maddelerin en az bir analizde istenilen değeri sağlamadığı dolayısıyla ölçeğin bütünü ile ilişkisiz olduğunu göstermektedir.

Faktör analizi, madde kalan, madde toplam ve madde ayırtedicilik analizleri sonucunda, 11., 13., 15., 16., 19., 20., 21., 22., 24., 25., 26., 28., 30., 32. ve 34. maddelerin çıkarılarak kalan maddeler üzerinde tekrar geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmasına karar verilmiştir.

1., 2., 3., 5., 6., 9., 12., 14., 17., 18., 23., 27., 29., 31., 33., maddelerde yapılan ikinci faktör analizinde Eigen değeri “1” in üzerinde tek bir faktör çıkmıştır. Bu faktörün öz değeri 6.502 açıkladığı varyans yüzdesi ise 43.345 olarak tespit edilmiştir. Maddelerin yük değeri Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4. Görsel Sunu Tutum Ölçeğinin Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri

Madde No	Madde	Yük Değeri
6	Sunumla ilgili daha çok bilgi sahibi olmak isterim.	.760
33	Sunum esnasında ses tonumu kullanırım.	.759
27	Arkadaşlarımın beni dinlemesi hoşuma gider.	.728
2	Derslerde sunumlardan yararlanılmalıdır.	.713
29	Sunum esnasında kullanacağım materyalleri hazırlamak çok zevkli.	.704
17	Sunumla ilgili bir yazı gördüğümde onu okumak isterim.	.674
5	Sunum yapmak derslerimdeki başarıyı artırır.	.671
9	Sunum yapıldığında derse olan ilgim artar.	.668
1	Her derste sunum yapmak isterim.	.652
18	Sunum mutluluk verici bir olaydır.	.650
3	Sunum yapılan dersler ilgimi çeker.	.620
12	Sunum yaptığımızda gereğinden fazla zaman harcıyoruz.	.599
23	İlerde insanların karşısında konuşabileceğim bir meslek seçmek isterim.	.594
14	Sunum dinlerken saatlerim sıkılmadan geçiyor.	.561
31	Sunum esnasında beden dilimi kullanırım.	.454

Tablo 4’te görüldüğü gibi madde yükleri .454 ile .760 arasında değişmektedir. Bu da tüm maddelerin sınır değer olan .40 üzerinde olduğunu dolayısıyla, birbirileri ile ilişkisinin kuvvetli olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin yapı geçerliğine destek olmak amacıyla Tablo 5.'te ölçek maddeleri arasındaki korelasyonlara yer verilmiştir.

Tablo 5. Görsel Sunu Tutum Ölçeğinin Maddeleri Arasındaki İlişki

		1	2	3	4	5	7	10	16	17
2	R	.509								
	P	.000								
3	R	.313	.397							
	P	.000	.000							
4	R	.374	.406	.313						
	P	.000	.000	.000						
5	R	.474	.403	.291	.274					
	P	.000	.000	.000	.000					
7	R	.415	.470	.273	.453	.387				
	p	.000	.000	.000	.000	.000				
10	r	.319	.407	.318	.440	.327	.551			
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.000			
16	r	.379	.480	.291	.397	.343	.439	.402		
	P	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000		
17	R	.435	.530	.457	.468	.395	.509	.482	.431	
	P	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	
18	R	.385	.486	.266	.314	.324	.315	.303	.401	.361
	P	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000

Tablo 5. incelendiğinde, tüm maddelerin birbirleri ile pozitif yönde .001 düzeyinde anlamlı ilişki gösterdiği görülmektedir. Bu sonuç, maddelerin birbirleri ile anlamlı bir bütünlük gösterdiğinin ve tek bir yapının bileşenleri olduğunun kanıtıdır.

Ölçme aracının Cronbach Alfa katsayısı .91 olarak tespit edilmiş olup, alt sınır olan .60'dan büyük olduğu görülmektedir. Alfa katsayılarının yüksek olması, ölçek maddelerin birbirleriyle tutarlı olduğunu ve aynı özelliği yoklayan maddelerden oluştuğunu göstermektedir.

İç tutarlılık katsayılarının belirlenmesinden sonra ikinci aşama olarak madde analizi işlemleri gerçekleştirilmiştir. Ölçme aracının maddelerine ilişkin madde analizi sonuçları Tablo 6.'da sunulmuştur.

Tablo 6. Görsel Sunu Tutum Ölçeğine İlişkin Madde Analizi Sonuçları

Madde	n	Madde- Toplam	p	Madde- Kalan	P	Madde- Ayırt- edicilik	p
1	214	.697	.000	.624	.000	7.974	.000
2	214	.713	.000	.652	.000	7.299	.000
3	214	.674	.000	.621	.000	7.499	.000
5	214	.684	.000	.626	.000	8.836	.000
6	214	.775	.000	.743	.000	8.908	.000
9	214	.724	.000	.676	.000	7.965	.000

12	214	.660	.000	.584	.000	5.986	.000
14	214	.645	.000	.581	.000	6.084	.000
17	214	.683	.000	.617	.000	7.156	.000
18	214	.690	.000	.631	.000	7.541	.000
23	214	.621	.000	.562	.000	6.831	.000
27	214	.739	.000	.692	.000	8.333	.000
29	214	.731	.000	.666	.000	11.843	.000
31	214	.491	.000	.399	.000	6.133	.000
33	214	.760	.000	.705	.000	10.163	.000

Tablo 6. incelendiğinde her bir maddenin madde toplam, madde kalan ve madde ayırtedicilik değerinin .001 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Bu durum Görsel Sunu Tutum Ölçeğinin bütün maddelerinin güvenilir olduğunun kanıtıdır.

Uygulama

Araştırmanın ilk aşamasında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilere Görsel Sunu Uygulamaları Tutum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu yapılmıştır. Öğrencilere sunu ile ilgili açıklayıcı bilgi verilmemiştir. Sadece sunu tanımı yapılmıştır. Deney grubu ile kontrol grubu eş zamanlı olarak üniteye başlamış ve gene eş zamanlı olarak iki üniteyi de sonlandırmıştır. Deney grubundaki öğrenciler ile projeye dayalı öğrenme yöntemi ile sosyal bilgiler dersi işlenmiş, kontrol grubu öğrencileri ile geleneksel öğretmen merkezli sosyal bilgiler dersi işlenmiştir. Uygulamanın yapıldığı üniteler “İnsanlar ve Yönetim” ile “Uzaktaki Arkadaşım” üniteleridir. İki ünitenin toplam olarak işlendiği zaman dilimi beş haftalık süreçtir.

Projeye dayalı öğrenme yöntemiyle ders işlenen sınıfta öğrenciler küçük gruplar oluşturmuşlardır. Gruplar oluşturulurken kendi isteklerine göre grup arkadaşlarını seçmelerine izin verilmiştir. Gruplar oluşturulduktan sonra üniteyle ilgili merak ettikleri soruları, konuları aralarında tartışarak belirlemeleri istenmiştir. Grup içinde öğrencilerin belirledikleri konular öğretmen tarafından tahtaya yazılmış ve olası konu alternatifleri öğrencilerin görüşlerini alarak arttırılmıştır. Daha sonra her grubun sadece bir konu üzerinde çalışacakları belirtilerek grupların proje hazırlamak üzere kendilerine bir konu belirlemeleri istenmiştir. İnsanlar ve yönetim ünitesiyle ilgili şu proje konuları hazırlanmıştır: “Belediyeyi oluşturan birimler nelerdir?”, “Belediyenin Görevleri”, “Yerel Yönetim Birimleri Nelerdir?”, “Belediye Başkanı Nasıl seçilir?, Neler Yapar? Kimlerle Çalışır?”, “Kamu hizmetleri nelerdir?”, “Yerel yönetim ile kamu hizmetlerinin yürütülmesi arasındaki ilişki nedir?”, “Ulusal egemenlik ile yerel yönetimler arasındaki ilişki nedir?”. Proje konularının alt konularını belirlemek için, her öğrencinin fikrinin alınarak gruplarca oluşturulan alt konu listesi hazırlanmıştır. Listenin son şekline görüş birliğiyle grupça karar verilmiş ve kaynak taramasına geçilmiştir. Nerelerden bilgilere ulaşacakları hakkında fikirler ortaya atmaları istenmiş ve tahtaya olası durumlar yazılmıştır. Ürün olarak dokümanlar kitapçık haline getirilmiş ve pano düzenlemeleri kararlaştırılmıştır. Görsel sunu materyalleri hazırlanmış ve sunu sırasında kullanılmış, sunudan sonra da panoya yerleştirilmiştir.

İkinci proje çalışması “Uzaktaki Arkadaşım” ünitesinde gerçekleşmiştir. Bu proje çalışmasında öğrenci grupları değişmiştir. Yeni gruplar oluşturulmuş ve konular seçilmiştir. Öğrencilerin dünya üzerindeki ülkeleri araştırmak istediklerini dile getirmeleri sonucu olası ülkelerin listesi kendilerince hazırlanmıştır. Bu listede yer alan ülkelerden proje

hazırlayacakları bir tanesini seçmeleri söylenmiştir. Proje hazırlanan ülkeler şunlardır: Fas, Pakistan, Japonya, Amerika Birleşik Devletleri, Çin, Özbekistan, Meksika. Ülkelerin hangi alt başlıklara göre inceleneceği konusunda görüş birliğiyle şunlara karar verilmiştir: Bir dünya haritası üzerinde ülke boyalı kalemlerle boyanıp coğrafi konusu ve komşuları açıklanacak. Ülkenin ekonomisi, coğrafi yapısı, kültürü, yaşam tarzı, çocukların yaşamı, o ülke ile kendi ülkelerindeki çocukların karşılaştırılması yapılacak. Ayrıca ülkeyi tanıtan görsel malzemeler toplanıp sunu sırasında dünya haritasına yerleştirilecek. Hazırlanan kriterler bağlamında her öğrenci sunusunu yapmıştır. Dünya haritası öğretmen tarafından hazırlanarak sınıfa getirilmiş, sunu sırasında anlatılan ülke renkli boya kalemleriyle dünya haritasında boyanıp komşuları tanıtılmış, öğrencilerce hazırlanan görsel malzemeler sınıfa sunulurken teker teker haritaya yerleştirilmiştir. Öğrenciler sunularını sınıf arkadaşlarına ve diğer sınıflarda okuyan akranlarına yapmıştır. Ayrıca sunularını kendi öğretmenleri dışında öğretmenler de izlemiştir.

İki ünite de işlendikten sonra hem kontrol grubundaki hem de deney grubundaki öğrencilere Görsel Sunu Uygulamaları Tutum Ölçeği yapılmıştır. Çalışma Takvimi aşağıda sunulmuştur: Literatür tarama çalışmalarına 01.05.2007 tarihinden itibaren başlanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının belirlenmesi 01.05.2007 tarihinde yapılmıştır. Veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenirlik çalışmaları 02.05.2007 tarihinde yapılmıştır. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilere öntest uygulaması 02.05.2007 tarihinde yapılmıştır. Deney grubundaki öğrencilerle proje çalışmalarına 05.05.2007 tarihinde başlanmış ve 5 hafta süre ile devam etmiştir. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilere sontest uygulaması 15.06.2007 tarihinde yapılmıştır. Veri toplama araçlarıyla elde edilen verilerin çözümlenmesi 20.06.2007 tarihinden itibaren yapılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada projeye dayalı öğrenme yönteminin ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin görsel sunu uygulamalarına ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına olan etkisini ölçmek amacıyla uygulanan veri toplama araçlarından elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS 12.0 paket programı kullanılmıştır. İki değişken arasındaki farkı, kontrol ve deney grubu arasındaki farkı sınamak için t testi, bağımlı gruplarda t testi, çoklu karşılaştırmalarda ise tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) istatistik teknikleri kullanılmıştır.

İlkokul dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “İnsanlar ve Yönetim” ile “Uzaktaki Arkadaşlarım” ünitelerinde projeye dayalı öğrenme yönteminin kullanılması öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutumunu etkiler mi? amacını test etmek için, bağımsız gruplarda t testi ve bağımlı gruplarda t testi,

Projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır? amacını test etmek için, bağımsız gruplarda t testi,

Projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi kardeş sayısına göre farklılaşmakta mıdır? amacını test etmek için, Tek Yönlü Varyans Analizi-ANOVA,

Projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi anne eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır? amacını test etmek için, Tek Yönlü Varyans Analizi-ANOVA,

Projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi baba eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır? amacını test etmek için, Tek Yönlü Varyans Analizi-ANOVA kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmada, sosyal bilgiler derslerinde projeye dayalı öğrenme yönteminin kullanılacağı deney grubu öğrencilerinin görsel sunu tutum ölçeği öntest puan ortalamaları ile geleneksel öğretim yönteminin kullanılacağı kontrol grubu öğrencilerinin görsel sunu tutum ölçeği öntest puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını bulmak için karşılaştırma yapılmıştır.

Tablo 7. Deney Grubuna Ait Görsel Sunu Tutum Ölçeği Öntest-Sontest Puan Karşılaştırmalarına İlişkin Bulgular

Görsel Sunu Tutum Ölçeği	Gruplar	N	\bar{X}	ss	t	p
	Öntest	44	42.5	12.8	7.419	.000
	Sontest	44	56.2	4.6		

Görsel Sunu Tutum Ölçeği ön test ve son test uygulamalarından elde edilen puanlar arasında anlamlı bir fark vardır ($p < 0.05$). Farkın kaynağını anlamak için ortalamalara bakıldığında, ön test puanı 42.5 iken son test puanının 56.2 olduğu görülmektedir. Bu da ortalamada anlamlı bir artış olduğunu göstermektedir. Elde edilen bu sonuç, deney grubunda projeye dayalı öğrenme yönteminin kullanılmasının görsel sunuya yönelik olumlu tutum geliştirmede etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin projeye dayalı öğrenme yöntemini kullanmalarının, görsel sunu uygulamalarına ilişkin tutumlarının arttırmasına sebep olduğu söylenebilir. Daha önce sosyal bilgiler derslerinde öğretmen merkezli geleneksel yöntemle ders işleyen öğrenciler, öğretim süreci boyunca pasiftir. Öğretmeni oturdukları yerden izleyen öğrenciler için, görsel sunu uygulamalarına ilişkin tutumun, projeye dayalı öğrenme ile sosyal bilgiler dersini işledikten sonra artarak anlamlı bir fark meydana getirdiği söylenebilir. Süreç boyunca her öğrenci iki tane, içeriğini kendilerinin hazırladıkları sunular yapmışlardır. Süreç sonunda da sunuya ilişkin tutumlarını olumlu yönde arttırdıkları görülmüştür. Bu bulgular araştırmanın “İlkokul dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “İnsanlar ve Yönetim” ile “Uzaktaki Arkadaşlarım” ünitelerinde projeye dayalı öğrenme yönteminin kullanılması öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutumunu etkiler mi?” şeklinde ifade edilen birinci amacını doğrulamıştır. Araştırma sonucuna göre İlkokul dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “İnsanlar ve Yönetim” ile “Uzaktaki Arkadaşlarım” ünitelerinde projeye dayalı öğrenme yönteminin kullanılması öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutumunu olumlu yönde etkiler denilebilir.

Tablo 8. Cinsiyete Göre Görsel Sunu Tutum Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Cinsiyet	N	\bar{X}	ss.	t	p
Kız	17	13.52	12.48	.055	.956
Erkek	27	13.74	12.27		

Tablo 8.'e göre, Görsel Sunum Tutum Ölçeğinin ön test ve son test puan farkı ortalamaları açısından kızlarla erkekler arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Kız ve erkek çocukları aile içinde cinsiyetlerine bağlı olarak herhangi bir ayrıcalık ya da olumsuzluk ön yargısından uzak tutularak özgür şekilde eğitilirler. Bu nedenle iki cins de kendini ifade etmek için bir konuşma yapacağı zaman ya da bir topluluk önünde sunu yaptığında kendilerini ne şanslı ne de şanssız kabul ederler. Her iki cins de ortak ve eşit şekilde toplumda algılanırlar. Bu nedenle cinsiyet faktörü sunu ile ilgili tutumu etkilememektedir.

Tablo 9. Kardeş Sayısına Göre Görsel Sunu Tutum Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	ss.	F	p
Tek çocuk ve 1 Kardeş	15	11.06	10.14		
2 Kardeş	10	18.5	12.83	1.147	.327
3 Ve Üzeri Kardeş	19	13.5	13.22		

* Tek çocuk sayısı 2 olduğu için bu grup 1 kardeş grubu içerisine dahil edilmiştir.

Tablo 9'a göre tek çocuk ve bir kardeşli, iki kardeşli ve üç ve üzeri kardeşli öğrenciler arasında Görsel Sunu Tutum Ölçeğinin öntest ve sontest uygulamalarından elde edilen puan farkı ortalamaları açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Elde edilen bulgulara göre tek çocuklu olan, bir kardeşli, iki kardeşli, üç ve üzeri kardeşli olan öğrenciler arasında sosyal bilgiler dersine ve görsel sunu uygulamalarına ilişkin tutum açısından anlamlı bir fark

bulunmamıştır. Bunun sebebini anlayabilmek için çocuğun toplumdaki yerine bakmak ve ailelerce çocukların gelişimi için onlara ayrılan ekstra zamanı incelememiz gerekir. İster tek çocuk olsun ister kardeş sahibi olsun ailede, toplumda çocuk aynı derecede söz hakkına sahiptir denilebilir. Tek çocuklu ailelerin genelde çalışan aile olması sebebiyle çocuklarına fazladan zaman ayıramadıkları söylenebilir. Beraber geçirecek fazladan zaman bulamamaları, onların kendilerini ifade etmeleri için sahip oldukları olumlu fırsatı değerlendirememelerine neden olmaktadır. Bu durumda olan öğrencilerin vaziyeti, kardeş sahibi olup da aile içinde kendi gelişimine ayrıca anne-babası tarafından fazlaca vakit ayrılmayan, kardeşlerinden kendisine söz söyleme fırsatı düşmeyen, aktif olarak fikirlerini söyleyemeyen, alınan kararlarda söz sahibi olamayan öğrencinin durumuyla benzeşmektedir. Kardeş sahibi olan öğrencilerle, ailesinin tek çocuğu olan öğrencilere, düşüncülerini ifade etme, sosyalleşme, diğer toplum bireyleriyle etkili iletişim kurma şansı aynı düzeyde tanındığından kardeş sayısının görsel tutumuna etkisi olmadığı görülmektedir. Bulgulara dayanarak şu söylenebilir: projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır.

Tablo 10. Anne Eğitim Durumuna Göre Görsel Sunu Tutum Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Öğrenim Düzeyi	N	\bar{X}	ss.	F	p
Okula Gitmemiş	13	14.69	12.64		
İlkokul Mezunu	23	15.78	12.98	2.125	.132
Ortaokul ve üstü Mezunu	8	15.87	15.13		

Tablo 10'a göre annesinin eğitim durumu okula gitmemiş, ilkokul mezunu ve orta ve üzeri okul mezunu olan öğrenciler arasında Görsel Sunum Tutum Ölçeğinin öntest ve sontest uygulamalarından elde edilen puan elde edilen puan farkı ortalamaları açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Bulgulara dayanarak, öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına ilişkin tutumlarının anne eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı görülmektedir. Örgün eğitimden aynı seviyede yararlanamamış olsalar da okuma yazma bilmek şartıyla anneler çocuklarının eğitimiyle ilgili algın eğitim yoluyla bilgilendirilmektedirler. Anneler çocuklarının sosyalleşebilmesi, etkin bir vatandaş olarak yetişebilmesi için hemen hemen benzer felsefeyle çocuk eğitmektedirler. Annenin, ilkokulu bitirememiş, ilkokuldan mezun olmuş, ortaokul ya da üstü okullardan mezun olmuş olması çocuğuna yaklaşımında çok farklılık arz etmemektedir denilebilir. Annesiyle benzer iletişim becerileri geliştiren öğrencilerin iletişime, sunuya tutumları da farklı değildir denilebilir. Bundan dolayı öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutumları anne eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı görülmektedir. Bu sonuçlarla ilgili olarak, araştırmanın yürütüldüğü gruptaki öğrencilerin annelerinin, çocuk yetiştirme tarzlarının, çocuklara olan yaklaşımlarının çok farklı olmadığı söylenebilir. Veliler, sosyo kültürel ekonomik özellikleri açısından birbirine benzemekte olup genelde orta düzey ailelere mensupturlar. Okula gitmemiş ya da ilkokul

mezunu olan anneler de çocuklarla ilgili radyo-tv programlarını izleyerek, okullardaki rehberlik programlarını takip ederek, algin eğitim yoluyla kendilerini eğiterek, çocuk eğitimi, çocuk gelişimi açısından; ortaokul ve üstü mezunu anneler bilgi sahibi olabilirler. Buna göre projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi anne eğitim düzeyine göre farklılaşmamaktadır.

Tablo 11. Baba Eğitim Durumuna Göre Görsel Sunu Tutum Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Öğrenim Düzeyi	N	\bar{X}	ss.	F	p
İlkokul Mezunu ve altı*	28	14.10	12.78	.319	.752
Ortaokul ve üstü mezunu	16	12.87	11.50		

*Okula gitmemiş grupta kişi sayısı 5 olduğu için, bunlar ilkokul mezunu olanlarla birleştirilmiştir.

Tablo 11'e göre, babasının eğitim durumu ilkokul mezunu ve altı ile orta ve üzeri okul mezunu olan öğrenciler arasında Görsel Sunu Tutum Ölçeği öntest ve sontest uygulamalarından elde edilen puan ortalamaları farkı açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). İster okula gitmemiş olsun, isterse üniversite mezunu olsun her baba oğlunun bir topluluk karşısında duygu ve düşüncelerini rahatça ifade etmesini ister. Bu nedenle küçük yaştan itibaren iletişimde zorluklar çekmemesi için çocuğunu yüreklendirir, cesaret verir. Bir topluluğa lider olan, kekeleymeden heyecanlanmadan fikirlerini rahatlıkla ifade eden bir çocuk tüm babaların görmek istediği çocuktur. Bundan hareketle okula gitmiş gitmemiş, ilkokul, ortaokul mezunu her babanın çocuğunu bu amaca ulaşması için tutumu benzer olacaktır. Dolayısıyla projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisinin baba eğitim durumuna göre farklılaşmadığı görülmektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

İstanbul İli Esenler İlçesi Engin Can Güre İlkokulunda projeye dayalı öğrenme yöntemiyle öğretim yapılan deney grubu ve geleneksel öğretim yapılan kontrol grubu öğrencilerinin yer aldığı bu çalışmada projeye dayalı öğrenme yönteminin öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına ilişkin tutumlarına etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın amacı, "İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersi "İnsanlar ve Yönetim" ile "Uzaktaki Arkadaşlarım" ünitelerinde projeye dayalı öğrenme yönteminin kullanılması öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutumunu etkiler mi?" şeklinde belirtilmiştir. Projeye dayalı öğrenme yöntemiyle öğretim yapılan deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretim yapılan kontrol grubu öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutumları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark vardır. Alanyazın incelendiğinde Baysal'ın (2009) çalışmasında da araştırma sonucumuzla paralel bulgular ortaya çıkmıştır. Baysal (2009), araştırmasında üçüncü sınıf

hayat bilgisi dersinde projeye dayalı öğrenmenin kullanılmasının öğrencilerin görsel sunu uygulamasına etkisi belirlemeye çalışmıştır. Araştırmasını, İstanbul ili, Kadıköy ilçesinde bir ilköğretim okulunda öğrenim gören otuzu deney, otuzu kontrol grubunda olmak üzere altmış üçüncü sınıf öğrencisi ile 2006-2007 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada deneysel desen kullanılmıştır. Deney grubunda hayat bilgisi dersi projeye dayalı öğrenme ile işlenirken, kontrol grubunda geleneksel yaklaşımla işlenmiştir. Araştırma sonucunda ilköğretim üçüncü sınıf hayat bilgisi dersi meslekler konusunda projeye dayalı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin görsel sunuya uygulamalarına yönelik tutumunu olumlu yönde arttırdığı bulunmuştur. Öneri olarak projeye dayalı öğrenmenin okullarda yaygın olarak kullanılmasının sağlanması için öğretmen yetiştiren kurumlarda ve sistem içinde bir takım tedbirler alınmasını, görsel sunu uygulamalarının özellikle küçük yaşlardan başlanması için bazı düzenlemelere gidilmesini sunmuştur.

Baysal, Duman, Arkan ve Hastürk (2012); çalışmalarında araştırma bulgularımızla paralel sonuçlara ulaşmışlardır. Çalışmalarında probleme dayalı öğrenme yaklaşımının ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin görsel sunu uygulamalarına ve yazma eğilimine etkisini araştırmaktır. Bu amaçla araştırma deneme modellerinden tek grup ön test-son test modeli ile kurgulanmıştır. Çalışma sosyal bilgiler dersi “Bölgemizi Tanıyalım” ünitesi kapsamında önce ön testler, altı haftalık problem dayalı öğrenme yaklaşımının hemen bitiminde son test uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında Kadioğlu (2007) tarafından geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmış olan “Görsel Sunu Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Sonuçta, sosyal bilgiler dersinde probleme dayalı öğrenmenin uygulanması ile görsel sunu becerisi ve yazma eğilimi öntest-sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Projeye dayalı öğrenme yönteminin öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına ilişkin tutumları arttırdığı söylenebilir. Eğer sosyal bilgiler derslerinde geleneksel öğretmen merkezli öğretim yerine projeye dayalı öğrenme yöntemiyle öğretim yapılırsa öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına ilişkin tutumları artırılmış olacaktır. Öğretmen merkezli öğretimin yapıldığı sınıflarda öğrenciler topluluk önüne çıkıp konuşma yapma, fikirlerini beyan etme şansı bulamazlar. En fazla oturdukları sırada ayağa kalkıp soruları yanıtlar, ya da ezberlediği metni tahtada anlatırlar. Oysa projeye dayalı öğrenme yönteminin kullanıldığı sınıflarda öğrenciler derste sessiz sakin kıpırdamadan durmak zorunda değildirler. Tahtaya çıkıp sunu yaptıklarında ise başkaları tarafından yazılmış metni birebir anlamını kavramadan tekrarlamazlar. Sunularının içeriklerini zaten öğrenme süreci boyunca arkadaşları ile tartışıp oluşturdukları için konuya hakimdirler. Sunu esnasında bir tek noktada çakılı kalmaz. Görsel materyaller kullanarak sunumunu zenginleştirir. Sunu sırasında ve sonrasında arkadaşlarıyla iletişim kurar ve onlara sorular sorar, gelen soruları yanıtlar. Böylece bir kalabalık önünde kendi fikirlerini özgürce ifade edebilir, savunabilir, grubu ikna etme çabasına heyecansız uygulayabilir. Oysa geleneksel öğretim yönteminde öğrenci bütün bunlardan mahrum olduğundan sunu uygulamalarına karşı tutumu projeye dayalı öğrenme yapılan sınıflardaki öğrenciler kadar olumlu olmayacaktır. Bunlara dayanarak Öğretmenler geleneksel öğretim yöntemi yerine projeye dayalı öğrenme yöntemini kullanırlarsa öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına ilişkin tutumlarının daha olumlu olacağı söylenebilecektir.

Araştırmanın ikinci amacı “Projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi sahip kardeş sayısına göre farklılaşmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi sahip kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır. Kardeş sayısı ailelerin

çocuklarına olan yaklaşımlarını çok farklı şekilde değiştirmemektedir. Tek ve iki çocuklu ailelerin, genellikle çalışan aileler olduklarından çocuklarıyla, üç ve daha fazla çocuk sahibi ailelerin çocuklarıyla ilgilendikleri zamandan çok daha fazla ilgilendikleri söylenemez. Ailenin çocuklarıyla iletişimi farklılık göstermediği için çocukların kendine olan güvenleri, bir topluluk karşısında konuşma kapasiteleri birbirine yakın düzeydedir. Bu nedenle öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutumlarının sahip oldukları kardeş sayılarına göre farklılaşmadığı söylenebilir.

Araştırmanın üçüncü amacı “Projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi anne eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi anne eğitim düzeyine göre farklılaşmamaktadır. Toplumumuzda da sadece kariyer, meslek sahibi olan anneler çalışmıyor. İlkokul mezunu da okul bitirmemiş olan da ekonomik özgürlüğü olan annelerdir. Bu nedenle anne eğitim düzeyine bakarak onların hayattan kopuk, yaşamın gerçeklerin uzak izole şekilde yaşadıklarını söylemek mümkün değildir. Hayatı bilen, yaşamın gerçeklerinin farkında olan anne de çocuğunu yaşama hazırlayacak eğitimi ona verecektir. Dolayısıyla annenin çocuğunu hayata hazırlaması için eğitim düzeyinin ölçüt olmadığı söylenebilir. Hayata eşit şartlarda hazırlıklı olarak yetiştirilen çocukların sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları da birbirinden farklı olmayacaktır. Buna dayanarak öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları anne eğitim düzeyine göre farklılaşmamaktadır denilebilir.

Araştırmanın dördüncü amacı “Projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi baba eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Projeye dayalı öğrenme yönteminin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutuma etkisi baba eğitim düzeyine göre farklılaşmamaktadır. Toplumumuzda her ne kadar anne ekonomik yönden babanın yükünü hafifletse de ailenin sorumluluğu ağırlıklı olarak babadadır. Babanın işi, çalışma şartları yükseldikçe harcadığı enerjinin, beyin gücünün arttığı düşünülür. Bu durumda öğrenim seviyesine bağlı olarak baba-çocuk ilişkisinin farklılaştığı, iletişimin arttığını söylemek zordur. Tüm babalar çocuklarını hayata hazırlamak için benzer tutum içinde çocuklarına yaklaşırlar. Her kesimden, öğrenim seviyesinden baba çocuğunun okulda derslerinde başarılı olup, iyi bir iş sahibi olması için çocuğuna hayatı öğretir. Eğitim seviyesi yüksek olan baba durumu olsa dahi çok bol harçlık vererek çocuğunu şımartmak yerine ihtiyaçlarını gidereceği kadar harçlık verir. Dolayısıyla baba öğrenim seviyesi açısından bakıldığında babaların hayatı çocuklarına öğretme çabasının ve yaklaşımının benzer olduğu bu nedenle sosyal bilgiler dersine yönelik tutumun baba öğrenim düzeyi ile farklılaşmadığı söylenebilir.

Araştırmanın bulguları doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

1. Sosyal bilgiler dersi öğretim programı, konularının projeye dayalı öğrenme yöntemiyle işlenmesine olanak sağlayacak şekilde düzenlenebilir.
2. MEB tarafından öğretmenlere, derslerde uygulamalarına yardımcı olması bağlamında, projeye dayalı öğrenme yönteminin nasıl kullanılacağına ilişkin hizmet içi eğitim verilebilir.
3. Görsel sunu uygulamaları, sosyal bilgiler dersi öğretim programı içinde geliştirilmesi öngörülen beceriler arasında, görsel sunu becerileri adıyla yer alabilir.

4. Projeye dayalı öğrenme yönteminin, Türkçe dersi temalarının herhangi birinde kullanılmasının, öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutumlarına etkisini inceleyen bir araştırma yapılabilir.
5. Okul öncesi eğitimi alan öğrencilerle, okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin görsel sunu uygulamalarına yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenebilir.
6. Araştırma, örnekleminin, sosyo-kültürel-ekonomik seviye açısından farklılık gösteren birden fazla okulu kapsayacak şekilde genişletilmesiyle gerçekleştirilebilir.
7. Araştırma, araştırmacı öğretmen dışında seçilen ve her iki grupta da eğitim öğretimi sürdürecektir olan bir öğretmen tarafından gerçekleştirilebilir.
8. Araştırma, örneklemin, ilköğretimin ikinci kademesinde okuyan öğrenciler olacak şekilde yapılabilir.
9. Öğretmen yetiştiren kurumlar, eğitim programlarına, öğretmen adaylarının görsel sunu uygulamalarına ilişkin bilgi, beceri seviyelerini arttırmak amacıyla hazırlanmış sınıfta sunu becerileri isimli bir disiplin yerleştirebilirler.
10. Öğretmen yetiştiren kurumlar, öğretmen adaylarının görsel sunu becerilerini kullanmasına olanak sağlayacak şekilde eğitim vermelidir. Bu anlayışla yetişen öğretmenler de sınıflarında öğretmen merkezli eğitim yerine öğrenci merkezli eğitimi tercih ederler. Bu da öğrencilerin derse olan tutumlarını olumlu yönde arttırabilir.
11. Öğretmen yetiştiren kurumlar, öğretmen adaylarının yetiştirilmesi sürecinde ders içeriklerini projeye dayalı öğrenme yöntemiyle işlemelidir. Bu anlayışla yetişen öğretmenler sınıflarında öğretmen merkezli eğitim yerine projeye dayalı öğrenme yöntemini kullanırlar. Böylece öğrencilerin derse olan tutumlarını olumlu yönde arttırır.

KAYNAKLAR

- Akyol, H. (2013). Türkçe Öğretim Yöntemleri (6. Baskı). Ankara: Pegem.
- Baysal, Z. N., Duman M., Arkan, K. ve Hastürk, E. (2012). Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Görsel Sunu ve Yazma Eğilimlerine Etkisi. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi. 4 (2), 78-90.
- Baysal, Z. N. (2009). Projeye Dayalı Öğrenme'nin İlköğretim 3. Sınıf Öğrencilerin Görsel Sunu Uygulamasına Etkisi 8. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu. Eskişehir, Türkiye.
- Bradbury, A. (2006). Başarılı Sunum Teknikleri (H. Elçi, Çev.). İstanbul: Kaizen.
- Demirel, Ö. (2005). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme (8. Baskı). Ankara: Pegem A.
- Forsyth, P. (1999). 30 Dakikada Sunuşa Hazırlanma (E. S. Yarmalı, Çev.). İstanbul: Damla.
- Kadıoğlu, H. (2007). Projeye Dayalı Öğrenme Yönteminin Öğrencilerin Görsel Sunu Uygulamalarına ve Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumlarına Etkisi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ
Sayı: 54 Mart - Nisan 2016
Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN
<http://www.akademikbakis.org>

- Vural, B. (2004). Eğitim-Öğretimde Planlama, Ölçme ve Stratejiler (2. Baskı). İstanbul: Hayat.
- Yıldız, N. (2004). Proje Tabanlı Öğrenme Modeli. Eğitimde İyi Örnekler Konferansı. Sabancı Üniversitesi.